

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys (PPLY)
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

Suomen luonnonsuojeluliiton Oulun yhdistys
Kauppurienkatu 33
90100 Oulu

Hietasaaren-Toppilansaaren asukasyhdistys
Vaaskiventie 12
90510 Oulu

Oulun kaupunki
Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
PL 32
90015 Oulun kaupunki

27.10.2020

Lausunto Kestävän kehityksen keskuksen suunnitelmista laajentaa lammaslaidunalueita Hietasaarella

Kestävän kehityksen keskus on perustanut alkukesällä 2020 noin viiden hehtaarin laajuisen lammaslaitumen Hietasaaren länsirannalle Rantakurvin lintutornin edustalle. Laitumella on ollut 30 lammasta ja alueen hoito on lähtenyt hyvin käyntiin. Ranta-alue oli sitä ennen useita vuosia hoitamatta, minkä aikana sille on kasvanut korkeaa ruovikkoa ja pajukkoakin. Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys (PPLY) hoiti aluetta aikoinaan, mutta viimeisimmästä niitosta ja raivauksesta on pitkästi yli kymmenen vuotta aikaa.

Koska merivesi oli välillä korkealla ja ranta märkä, lampaat eivät syöneet kasvustoa vesirajan läheltä kovinkaan hyvin. Kestävän kehityksen keskuksen väellä onkin tarkoitus niittää ruovikkoa pois rannan tuntumasta vielä tänä syksynä. Niittomassa kerätään talteen ja kompostoidaan. Näin poistetaan samalla vesistöön päätyviä ravinteita, mikä on kannatettavaa toimintaa.

Hietasaaren länsiranta on aiemmin ollut alavaa rantaniittyä ja sillä on oletettavasti kasvanut merenrantaniittyjen tyyppikasvilajistoa ja pesinyt rantalinnustoa, kuten kahlaajia ja sorsalintuja. Umpeenkasvun takia sen merkitys rantalinnuston pesimis- ja ruokailualueena on kuitenkin vähentynyt. Ruovikon poiston ja laidunnuksen myötä rannan arvo merenrantaniittynä sekä

merenrantakasviston ja -linnuston elinpaikkana kasvaa. Ranta jatkuu merelle päin matalana ja kasvittomana. Matalan veden aikaan sille muodostuu sopivia lietteikköjä mm. kahlaajalinnuston ruokailupaikoiksi.

Mielestämme lammaslaidunnus sopii hyvin Hietasaaren länsirannan merenrantaniittyjen hoitotavaksi. Alueella on paljon virkistyskäyttöä, jolloin lampaat ovat turvallisempi vaihtoehto kuin esimerkiksi isot lihanaudat. Riskin lampaille voivat muodostaa lähinnä irti päässeet koirat. Myös saarella toimivan ratsutallin kanssa tulee sopia pelisäännöt ranta-alueiden käytöstä. Lampaiden ollessa laitumella ei ole suotavaa, että siellä liikuttaisiin hevosten kanssa.

Laidunta voitaisiin mielestämme jatkaa rannalla Vihreäsaaren suuntaan Johteensalmeen saakka (ks. liitekartta). Saaren eteläosan rannat ovat alavia ja meriveden ollessa korkealla niistä jää iso osa veden alle. Laitumeen voi sisällyttää kapealti pensaikko- ja lepikkovyöhykettä, mutta muuten runsaslahopuustoinen leppää ja koivua kasvava rantalehto kannattaa jättää luonnontilaan.

Lintutornin pohjoispuolella kapea metsää kasvava vyöhyke rantaniityn ja ulkoilureitin varressa voi olla mukana laitumessa. Siltä voidaan myös pienissä määrin raivata pajukkoa ja nuorta lehtipuuta, jolloin maisema reitiltä merelle päin samalla avartuu. Laitumessa voi olla hakamaaosia, sillä kaikki perinnebiotooppien luontotyypit ovat hyvin uhanalaisia, jopa uhanalaisempia kuin nuoret primäärisukessiometsät. Laidun voisi pohjoisessa ulottua mahdollisesti lähelle nuotiopaikkaa.

Lampaiden laidunnuksen jatkuessa samalla paikalla useita vuosia, monesti ilmenevää loisongelmaa voidaan välttää aloittamalla hoito ensin tietystä osasta aluetta ja siirtymällä esimerkiksi viiden vuoden kuluttua toiselle lohkolle. Aiemmin laiduntamalla hoidettu alue voisi levätä silloin ja sitä hoidettaisiin niittämällä.

Linnuston kannalta on ensiarvoisen tärkeää ajoittaa laidunkauden aloitus oikein. Lähtökohtaisesti laidunnus voi alkaa 20.6. jälkeen, kun valtaosa kahlaajalintujen pesyeistä on kuoriutunut. Laidunnuksen aloitusta tulee kuitenkin tarkastella sen mukaan, miten rannan pesimälajisto kehittyy. Liian aikaisin aloitettu laidunnus voi tuhota tallautumisen myötä merkittävän osan pesistä. Toisaalta liian myöhään aloitettu laidunnus ei ehdi vaikuttaa riittävästi järviruon ja muiden korkeiden kasvien kasvua hilliten. PPLY esittää yhdistyksen asiantuntijoiden konsultoimista vuosittain sopivan aloitusajankohdan määrittämiseksi.

Koska koko ulkoilupolun merenpuoleinen alue on alavaa ja korkea merivesi peittää sen kokonaan alleen, olisi hyvä löytää alue tai reitti, jota kautta lampaat voidaan siirtää turvaan meriveden noustessa. Kestävän kehityksen keskus rakentaa lähelle Jähtikuja 8:aan toimintakeskusta, jossa eläimille on jatkossa suoja huonon sään varalle. Katsoimme maastossa, että lintutornista noin 250 metriä pohjoiseen rantaan tulee hevosratsastusreitti, jonka kohdalla on korkeampaa maata. Tälle kohtaa voitaisiin rakentaa kevytrakenteinen sähköaita, jota kautta lampaat voidaan siirtää korkean meriveden tilanteessa rantalaitumelta toimintakeskukseen suojaan.

Rannasta Jähtikujalle kulkeva aitaus olisi kapea (esimerkiksi 10 metriä leveä) käytävä metsässä. Sähkölangat purettaisiin talveksi pois. Kestävän kehityksen hallinnoiman tontin viereen voitaisiin

perustaa pienempi kuivanmaan niitty tulvatilanteita varten. Tämä ja sinne vievä reitti on merkitty oheiseen karttaan. Myös alueen ihmisten virkistyskäyttö ja ponitallin reittitarpeet tulee huomioida.

Laidunnushankkeella on paitsi tärkeä merkitys luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja uhanalaisten perinnebiotooppien eliöstön ylläpitämisessä, myös ympäristökasvatuksellista arvoa, kun laiduntavia eläimiä saadaan lähelle kaupunkia, jolloin kaupunkilaiset pääsevät tutustumaan alkutuotantoon ja maisemanhoitoon. Kohdetta voidaan käyttää opetuksessa. Hoidetulla ranta-alueella on myös maisemallista arvoa ja kestävän kehityksen keskus tekee myös tärkeää kuntouttavaa työllistämistä.

Ari-Pekka Auvinen
Puheenjohtaja
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen
yhdistys

Petri Haapala
Suojelutoimikunnan puheenjohtaja
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen
yhdistys

Jari-Petteri Suutari
Varapuheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton Oulun yhdistys

Kalle Hellström
Hallituksen jäsen
Suomen luonnonsuojeluliiton Oulun yhdistys

Kirsi Eskelinen
Puheenjohtaja
Hietasaaren-Toppilansaaren asukasyhdistys

Liite. Laidunalueen maksimirajaus ja yhteys Jähtikujalle punaisella raja- ja katkoviivalla.

